

ДО ПРОБЛЕМ УКРАЇНСЬКОЇ КІНОПЕДАГОГІКИ З творчо-педагогічного досвіду О. С. Мусієнко

Українське кінознавство багате на імена видатних науковців-істориків, теоретиків екранних мистецтв, кінопедагогів, чий внесок в науку про кіно багатий і різноплановий.

Актуальність цього дослідження обумовлена тим, що, на жаль, вітчизняні дослідники не так часто висвітлюють діяльність тих, хто присвятив себе вивченню кінопроцесу в усіх його складнощах, протиріччях і досягненнях.

Проблема, якій присвячується дослідження, полягає в тому, що українськими кінознавцями, окрім В. Скуратівського [37], І. Зубавіної [3], С. Тримбача [38], Н. Мусієнко [4] та О. Безручка [1; 2], недостатньо досліджене життя, творчість і кінопедагогічна діяльність видатного українського кінознавця, провідного вітчизняного педагога екранних мистецтв, кандидата мистецтвознавства (1973), професора (2005), заслуженого діяча мистецтв України (1998), члена-кореспондента Національної академії мистецтв України (2001), лауреата премій Спільки кінематографістів УРСР (Національної спілки кінематографістів України) (1978 і 1987) Оксани Станіславівни Мусієнко, яка більше двадцяти років очолювала кафедру кінознавства Інституту екранних мистецтв Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого.

Виходячи з проблеми, ми визначимо **мету** дослідження: дослідити та проаналізувати внесок, зроблений Оксаною Станіславівною Мусієнко в науку про кіно та в медіапедагогіку.

Науковими завданнями цієї статті є: дослідити життєвий шлях О. С. Мусієнко; розглянути безпосереднє коло тих наукових інтересів, яким присвятила свої дослідження Мусієнко; назвати найкращих учнів О. С. Мусієнко на кафедрі кінознавства Інституту екранних мистецтв Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого; навести список найголовніших її публікацій у книжках, журналах і газетах в Україні та за кордоном.

Викладення основного матеріалу дослідження. Батьки О. С. Мусієнко були дуже цікавими і талановитими людьми, які залишили власний шлях в українському мистецтві, тому більш детально зупинимося на їхніх долях.

Тато, Станіслав Вікторович Вишинський, працював на заводі «Більшовик», і, як більшість молодих людей того часу, був закоханий у кінематограф і вірив у ідеали революції. Фільм О. Довженка «Арсенал» був перетином цих захоплень — новаторське кіно про революцію, тому робітник не просто пішов на перегляд, але й виступав у дискусіях щодо нього.

Завдяки рекомендації О. П. Довженка, якому сподобався його виступ, Станіслав Вишинський почав працювати в українському кінематографі: на Одеській і Київській кінофабриках (кіностудіях художніх фільмів), у редакції українського кіножурналу «Радянське кіно», в українській кіноосвіті: викладав історію кіно на кінофакультеті КДІТМ ім. Івана Карпенка-Карого (нині — Інститут екранних мистецтв Київського національного університету театру, кіно і телебачення ім. І. К. Карпенка-Карого) та в Київському державному інституті культури ім. Олександра Корнійчука (нині — Київський національний університет культури і мистецтв).

За словами О. С. Мусієнко, «після смерті великого кіномитця на кіностудії, що стала носити його ім'я, було створено музей Довженка. У цю благородну і важливу справу Станіслав Вишинський теж зробив свій внесок» [32, с. 401].

Мама нашої героїні, Наталія Григорівна Кандиба, актриса, працювала у Київському державному академічному театрі ім. Івана Франка, в якому зіграла низку провідних ролей, та у Київській державній філармонії, де уславилася як талановита актриса розмовного жанру [5].

Мистецькі гени батьків та власна закоханість у кінематограф призвели до того, що О. С. Мусієнко вирішила присвятити своє життя екранним мистецтвам та кінопедагогіці.

Після отримання 1960 року диплома з відзнакою Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка за спеціальністю «Філософія, історія» Оксана Мусієнко протягом п'яти років викладала основи естетичного виховання в ПТУ № 15.

Тендітна молода викладачка зуміла не тільки знайти спільну мову з сорока абсолютно не налаштованими на естетичне виховання складальниками радіоапаратури, але й прищепила їм любов до мистецтва загалом і кінематографу зокрема. Оксана Мусієнко згадувала, що, не зважаючи на всі труднощі, у неї з студентами склалися дружні стосунки: «Ми разом ходили в кіно, відвідували музеї (Російський, Західного мистецтва, Український). Навіть на футбол ходили. Вони купували мені квиток, і ми вболівали всією групою. Пам'ятаю, як вони написали мені рецензію на фільм «Електра», знятий за Еврипідом 1962 року грецьким режисером Міхалісом Какоянїсом. Чудові були часи!» [3, с. 47]. Так розпочиналася педагогічна діяльність О. С. Мусієнко.

Після закінчення аспірантури при Інституті мистецтвознавства, фольклору та етнографії (ІМФЕ) ім. М. Т. Рильського АН України (1967–1970 рр.) О. С. Мусієнко почала працювати викладачем на кафедрі кінознавства такого самого молодого кінофакультету Київського державного інституту театрального мистецтва імені І. К. Карпенка-Карого.

Як зазначив академік Вадим Скуратівський: «Оксана Мусієнко — кінознавиця вийшла в царину, що у ній доводилося все розпочинати чи не з самого початку. Ввійшла молода дослідниця тоді, коли «рухомому зображенню» виповнилося десь біля 80 років. І розпочала передовсім з того, що оволоділа всією екранною сумою тих років, переглянула-запам'ятала чи не всі її кадри <...>, від класичних до інших <...> Оксана Станіславівна вельми послідовно і систематично осмислювала побачене, ставила його у той чи той історичний та культурний ряд-контекст. Стаючи, тим самим, майстринею історико-культурного методу, спрямованого нею у царину кіно першого його століття. Методу дослідниці, який необхідно-неуникно, самою своєю тоді присутністю усував тутешнє розумове, себто нерозумне, варварство. І войовниче, і всляке інше.

Кінознавиця вчила і навчалася. Але потому і почала навчати інших. Навчати саме конгекстуальності кожного кінофакту — від окремого кінокадру до великих стратегем кіно. І національного, і взагалі світового» [37, с. 7].

Оксана Станіславівна Мусієнко неодноразово згадувала, що пугівку у кінопедагогіку їй надав тогочасний ректор КДІТМ, ушлвлений український кінознавець Іван Сергійович Корнієнко, який дуже гарно вмів розбиратися у людях: «Я вдячна йому за те, що повірив у мене — я тоді щойно захистила дисертацію. І ця робота стала моєю дорогою життя. Я рада, що в мене хобі і робота одні й ті ж» [3, с. 47].

Вже більше сорока років О. С. Мусієнко займається педагогічною діяльністю у цьому навчальному закладі, ставши у 1978 році доцентом, а у 2005 році — його професором. Протягом 1991–2013 років, тобто двадцять два роки поспіль, О. С. Мусієнко очолювала кафедру кінознавства Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого. Це єдина в Україні кафедра, в якій найкращі вітчизняні кінопедагоги виховують майбутніх кінознавців.

Багато десятиліть Оксана Станіславівна Мусієнко прищеплює любов студентам кінофакультету (нині — Інституту екранних мистецтв) до історії кінематографії. За словами О. С. Мусієнко, «сьогодні моє улюблене заняття — перегляд разом із студентами класичних стрічок. Відкривати їх знов і знов. Це неправда, що кіно боїться часу. Справжнє мистецтво набуває ще витонченішого смаку, розкриває нове й незвідане, допомагає зрозуміти себе самого» [3, с. 47].

Як розповідала Оксана Станіславівна Мусієнко автору дослідження, вона завжди намагається в своїх лекціях включити елемент співбесіди. Оскільки їй важлива реакція аудиторії, вона цінує включення студентів у процес роздумів про те чи інше кінематографічне явище. Звичайно Мусієнко намагається висвітлити основні тенденції того чи іншого періоду в історії кіно, а щодо деталей, то завжди прагне відшукати серед них щось таке, що студенти самі навряд чи знайдуть у всезнаючому Інтернеті.

Оксана Мусієнко,
Володимірська гірка, весна 2015

Як правило, це пов'язано з її науковими пошуками. От, приміром, влітку 2013 року О. С. Мусієнко опрацьовувала в архіві часопис ВУФКУ «Кіно» (1925–1933 рр.) і не могла не поділитися зі студентами тим, як, скажімо, сприймали українські кіномитці доробок французького авангарду або німецького експресіонізму. На її думку, це надає більшої стереоскопічності у баченні тієї непростой буремної епохи в кінематографі [10].

Мусієнко відверто може сказати студентам, що, об'єктивно поцінуюючи творчість того чи іншого класика, вона не сприймає його на емоційному рівні. Утім, це зовсім не означає, що вона буде нав'язувати свою думку аудиторії. Так, аудиторія, перефразовуючи вислів одного відомого політика, є «місцем для дискусії», але в таких дискусіях О. С. Мусієнко завжди вимагає від студентів аргументації. Вислови — «мені подобається» або «мені не подобається» — можуть належати лише глядачеві, який після сеансу виходить з кінотеатру.

Іноколи Оксана Станіславівна Мусієнко розширює обсяг розгляду певних тем. Природом для цього бувають не тільки її знахідки якихось нових матеріалів, але й бажання студентів дізнатися якомога більше про певний жанр (скажімо, фільм «нуар»), або про цілий період (повоєнне британське кіно).

У той же час вона жорстко вимагає від студентів самостійного перегляду фільмів поза аудиторією. Однією з переваг Болонської системи є те, що на самостійній роботі робиться особливий акцент. Свого часу іноді левина доля часу лекції йшла на переказ змісту фільмів, які студенти не могли подивитися. Та й викладачі могли це зробити зі значними зусиллями, хіба що у відрядженнях до ВДКУ або до «Білих стовпів» (всеросійської фільмотеки). Нині ж перегляд не є проблемою. Інтернет дасть змогу передивитися майже будь-який фільм на наш запит. Та й у прокаті йдуть в основному зарубіжні (переважно американські) фільми. І не лише «саморобки-одноденки», але й стрічки, наділені високими мистецькими чеснотами, такі, що мали фестивальні нагороди і всесвітній розголос. Цікаві в художньому плані картини пропонує і ТБ — щоправда, найчастіше у нічні години.

Та й літературу з питань кіномистецтва можна знайти в тім-таки Інтернеті. Так само як і кіноперіодику. Отже, потік інформації з кіномистецтва збільшився і став доступнішим. І це, за твердим переконанням О. С. Мусієнко, ставить перед викладачем ще більші вимоги: не лише знати, запам'ятовувати, а робити суворий копійний відбір [11].

Не одну творчу майстерню кінознавців стаціонарного і заочного типу навчання очолювала О. С. Мусієнко в якості художнього керівника. Фахівці у сфері педагогіки екранних мистецтв знають, наскільки важко і самовіддано потрібно працювати, аби з першокурсників із очима, що палають, проте які ще нічого не вміють, випестувати справжніх професіоналів. Свої думки щодо кіноосвіти професор Мусієнко виклала у ряді своїх статей. Оксана Станіславівна аналізує напрямки розвитку кіноосвіти, а також тих педагогів, хто займається нею [9, 14, 15, 17, 36].

О. С. Мусієнко завжди уважно стежить за виступами в пресі своїх студентів-кінознавців. Серед них теж вирости серйозні критики, які прекрасно знаються на кі-

нопроцесі та добре володіють пером. Сама Оксана Станіславівна Мусієнко в першу чергу відзначає прекрасного кінознавця Володимира Войтенка, який тривалий час очолював надзвичайно популярний в Україні часопис «Кіноколо»; Ірину Зубавіну, яка суміщає свою наукову і педагогічну працю (доктор мистецтвознавства, член-кореспондент НАМУ) з активною творчістю актуального кінокритика, а також спеціаліста з кіноосвіти Олену Куценко [11].

Серед дипломниць О. С. Мусієнко можна назвати двох завідувачів кафедр Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого: доктора філософії, професора, завкафедрою суспільних наук КНУТКіТа Олену Ігорівну Оніщенко та доктора філософії, професора, завкафедрою кінознавства ІЕМ КНУТКіТ Марину Тарасівну Братерську-Дронь.

Для молодих митців важливий особистий приклад Вчителя. Оксані Станіславівні Мусієнко є чим пишатися — вона багато друкується у вітчизняних і закордонних фахових і спеціалізованих виданнях, виступає на міжнародних і всеукраїнських конференціях і круглих столах, присвячених питанням історії та теорії екранних мистецтв; бере участь у численних кінофестивалях в якості члена жури та, звичайно ж, зацікавленого глядача.

О. С. Мусієнко з теплотою розповідає про власне щире захоплення кінофестивалем «Кришталеві джерела», з яким вона співпрацює вже двадцять років. В першу чергу тому, що це — унікальний фестиваль, на якому свій доробок демонструють діти, які знімають свої кіно- і телефільми у дитячих студіях по всій Україні. Є студії, які вже мають гучне ім'я, — такі, як дніпропетровська «Веснянка»; а є і гуртки з невеликих селищ і містечок, які, тим не менше, можуть приємно здивувати своїм творчим доробком. Приїждять гості і з інших країн: з Польщі, Литви, Грузії, Росії. З її точки зору, цей фестиваль має надзвичайно важливе значення тому, що, поперше, він готує майбутніх кінофахівців (в Інституті екранних мистецтв вчилися й успішно його закінчили випускники дитячих кіно- і телестудій). По-друге, це своєрідна підготовка майбутнього глядача, який буде спроможним оцінити будь-який фільм як мистецький твір [11].

Оксана Станіславівна Мусієнко займається дослідженнями у галузі теорії і історії кіномистецтва — вітчизняного та зарубіжного. У її творчому доробку понад 300 публікацій, навчальних посібників, навчальних програм та сценаріїв. Назвемо лише основні з них: «Образ захисника Вітчизни на екрані» (1975) [28], «У лабіринті ілюзій» (1987) [33], «Тарковський і ідеї філософії буття» (1995) [41], «Світло далеких зірок» (1995, у співавторстві) [31], «Нова хвиля у французькому кінематографі: джерела, теоретичний ґрунт, майстри» (1995, навчальний посібник) [27], «Кіно і міфи тоталітарного суспільства» (1996) [13], «Спроба концептуального осмислення історії кіно України» (2000) [30], «Новаторські течії у французькій кінематографії (друга половина ХХ ст.)» (2005) [26], «Українське кіно: тексти і контексти» (2009) [32].

Розподіл уваги О. С. Мусієнко між кінематографом вітчизняним і зарубіжним можна помітити зі структури її останньої книги «Українське кіно: тексти і контекст». Мусієнко завжди шукала для українського кінематографа світовий контекст, резонування в ньому певних тем, ідей, образів. Іноді випадає бути відверто полемічною — як у випадку зіставлення фільмів німецького камершпілю з українською революційною драмою («Два дні», «Нічний візник»), коли вдалося виявити, як саме проявились авангардистські тенденції в українському кіно 1930-х, тобто в часи, здавалося б, абсолютного панування методу «соцреалізму».

Привертали і привертають її увагу, — мабуть, як і кожного кінознавця, — такі харизматичні постаті, як Сергій Параджанов та Юрій Іллєнко, і вся блискуча кіношкола українського поетичного кіно. Хоча не менш цікавою для неї лишається і «міська кінопроза» авторства К. Муратової, Р. Балаяна, В. Криштофовича.

На жаль, не так часто у нас в поле зору потрапляють кінознавці, що зробили надзвичайно важливий внесок у кінопроцес. О. С. Мусієнко щаслива, що їй випало написати творчий портрет І. С. Корнієнка — вченого енциклопедичних знань, який так багато зробив і для творчої практики, і для кінопедагогіки.

З великою повагою вона згадує і про таких могутніх особистостей, як В. В. Цвіркунов чи С. П. Іванов. Без них годі собі уявити український поетичний кінематограф,

а також підготовку кіномитців на кінофакультеті. На кафедрі Оксана Станіславівна Мусієнко випало працювати з талановитими педагогами, які надзвичайно багато дали студентству. Це і Ю. С. Левін, про співпрацю з яким вона вмістила в своїй книзі нарис, написаний зі щирою симпатією і вдячністю. Як старший товариш, він завжди підтримував її на початку педагогічної діяльності.

О. С. Мусієнко вважає, що ми заборгували кінознавцям і педагогам Б. С. Буряку, К. Г. Теплицькому, які вклали чимало творчої енергії в підготовку майбутніх кіномитців [11].

Професор Мусієнко — автор численних досліджень у галузі історії та теорії кіномистецтва, що вийшли друком у наукових збірниках КНУТКіТ, НАМ України та НАН України, а також у профільних періодичних виданнях країни, — це «Новини кіноекрану», «Кіно-Коло», «Кіно-Театр», «Культура і життя», «На екранах України». Так, наприклад, за 45 років співпраці з однією з найстарших українських газет — «Культура і життя» — Оксана Станіславівна надрукувала там більше від півсотні статей, що свідчать про її широке коло наукових інтересів: це кінознавчий аналіз фільмів [6; 16; 29], теоретичні роботи [12; 19; 34], рецензії книжок з кіномистецтва [18], огляди фестивалів і ретроспектив фільмів [8; 20, 21; 22], кінопедагогічна робота [23; 35; 40], інтерв'ю з провідними вітчизняними кінематографістами [7; 24], розповіді про видатних діячів мистецтва [25] тощо.

За словами О. С. Мусієнко, їй подобалося висвітлювати свою думку по свіжих враженнях після перегляду. Не бажаючи нікого образити, прагнучи підтримати митця, вона, разом з тим, намагалась бути чесною і перед ним, і перед собою. О. Мусієнко дорогі були слова вдячності таких кіномитців, як Л. Биков, М. Ілленко, В. Горпенко.

Але були й випадки, коли режисер ображався на неї, вважаючи її суб'єктивною і упередженою. Оксана Станіславівна Мусієнко зізнається в тому, що доводилось і їй неодноразово помилятися. Проте бували й такі випадки, коли через значний проміжок часу режисер погоджувався з її думкою.

Сенс такої роботи героїня нашого дослідження бачила лише з вітчизняними митцями — оскільки їй здавалося досить дивним рецензувати, скажімо, Озона чи Зайдлія.

Нині О. С. Мусієнко майже не виступає в якості рецензента, проте дуже уважно стежить за процесами у вітчизняному кіно — й не полишає надії, що кількість фільмів, які в ній з'являються, зрештою перетвориться на якість [11].

Багато часу О. С. Мусієнко приділяє суспільній роботі у Національній спілці кінематографістів України, де вона неодноразово обиралася до її керівних органів. Не залишається поза увагою Оксани Станіславівни Мусієнко Національна академія мистецтв України, за що з 2001 року вона отримала почесне звання члена-кореспондента відділення теорії та історії мистецтв НАМУ.

О. С. Мусієнко підготувала декілька аспірантів, які успішно захистили кандидатські дисертації у спеціалізованій вченій раді Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського Національної академії наук України. Так, зокрема, Імад Едд Дін Заза (Сірія) («Сірійська кінематографія», неточна назва), І. Б. Зубавіна («Структурно-творча роль міфу в українському кіно»), І. Є. Победоносцева («Телевізійний дискурс у культурному просторі постмодернізму»), О. В. Безручко («О. П. Довженко-педагог. Творчий пошук і метод») та В. А. Довголенко («Естетика карнавальності в художній структурі фільму»).

Багаторічна титанічна робота Оксани Станіславівни Мусієнко в українському кінознавстві та педагогіці екранних мистецтв гідно оцінена: вона нагороджена орденем княгині Ольги III ступеня (2004), Золотою медаллю Національної академії мистецтв України (2008), Знаком «Відмінник освіти України» (1997) та медалями.

Аналізу творчого та життєвого шляху видатного педагога сьогодні дуже допомагає науково-довідникове видання «Мусієнко Оксана Станіславівна: матеріали до біографії», автором-упорядником якого є Наталія Мусієнко, — старший науковий співробітник Інституту проблем сучасного мистецтва НАМ України. Створене у тісній співпраці з Національною парламентською бібліотекою, а саме — з її старшим бібліотекарем Наталею Казаковою, це видання не тільки надає детальну бібліографію професора Мусієнко, але й також унікальний матеріал щодо родинної бібліотеки Вишинських-Кандиб-Мусієнків, що стала однією з основ формування педагога і презент-

тує нам коло спілкування Оксани Станіславівни та її родини. Вступна стаття академіка Вадима Скуратівського не тільки знайомить читача з особистістю Оксани Мусяєнко, але й також яскраво і точно змальовує епоху, в яку вона прийшла до кінематографу. Це дослідження, безумовно, прислужиться історикам кіно і педагогам, а також, безумовно, зацікавить і широке коло читачів [4].

О. С. Мусяєнко відзначена в енциклопедичному довіднику «Медиапедагогі и теоретики медиакультуры зарубешных стран» [39, с. 33].

Висновки. Підсумовуючи вищевикладене, можна зазначити, що поставлені наукові завдання виконані: досліджено життєвий шлях О. С. Мусяєнко; розглянуто безпосереднє коло тих наукових інтересів, яким присвятила свої дослідження Мусяєнко; названо кращих учнів О. С. Мусяєнко на кафедрі кінознавства Інституту екранних мистецтв Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого; наведено список найголовніших її публікацій у книжках, журналах і газетах в Україні та за кордоном.

Тим не менше, **перспективи наукових розвідок** залишаються значними, оскільки О. С. Мусяєнко повна сил та творчих задумів, продовжує активно виховувати нове покоління фахівців екранних мистецтв на кафедрі кінознавства Інституту екранних мистецтв Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого. Закінчити статтю хочеться її сповненими оптимізмом та надії словами: «Отже, попереду в українських кінознавців ще багато справ. Нам спокій тільки сниться!» [11].

Література

1. *Безручко О.* Видатний український кінознавець, педагог екранних мистецтв (до 75-річчя від дня народження О. С. Мусяєнко) [Текст] / О. В. Безручко // *Культура і життя*. — 2013. — 31 трав.
2. *Безручко О. В. О. С. Мусяєнко:* кінознавець, науковець, кінопедагог [Текст] / О. В. Безручко // *Науково-практичні дослідження розвитку творчого процесу в різних видах мистецтва (кінематограф, телебачення, театр, медіа)* [наук. ред. : О. В. Безручко]. — К. : КИМУ, 2014. — Т. 1. — С. 92–122.
3. *Зубавіна І.* Мистецтво любити кіно [Текст] / І. Б. Зубавіна // *Кіно-театр*. — 2008. — № 3. — С. 46–47.
4. *Мусяєнко Н. Б.* Слово від упорядника [Текст] / Н. Б. Мусяєнко // *Мусяєнко Оксана Станіславівна : матеріали до біографії* / [авт.-упоряд. Н. Б. Мусяєнко, бібліогр. редак. Н. В. Казакова]. — К. : Логос, 2014. — 220 с. — С. 11–21.
5. *Мусяєнко Н.* Служіння рідному слову : (до 90-річчя від дня народження Н. Г. Кандиби) [Текст] / Н. Б. Мусяєнко // *Актуальні проблеми мистецтвознавства та мистецтвознавчої науки : Мистецькі обрії '2008 / ІПСМ АМУ*. — К. : Муз. Україна, 2008. — Вип. 1 (10). — С. 344–348.
6. *Мусяєнко О.* Апокаліпсис Кіри Маратової [Текст] : [Про художній фільм реж. К. Муратової «Три історії»] / О. С. Мусяєнко // *Культура і життя*. — 1997. — 9 квіт.
7. *Мусяєнко О.* Микола Гринько : талант бути необхідним [Текст] : [бесіда з нар. арт. УРСР кіноактором М. Гриньком] / записали О. С. Мусяєнко, В. Р. Слободян // *Культура і життя*. — 1982. — 21 лют.
8. *Мусяєнко О.* Дві ретроспективи [Текст] : [Вернор Херцог і Франсуа Трюффо] / О. С. Мусяєнко // *Культура і життя*. — 1994. — 12 бер.
9. *Мусяєнко О.* Декани [Текст] : [Про Святослава Павловича Іванова та Василя Васильовича Цвіркунова, які в різні роки очолювали кіноф-т КНУТКіТ імені І. К. Карпенка-Карого] / О. С. Мусяєнко // *Наук. вісн. КНУТКіТ імені І. К. Карпенка-Карого : зб. наук. пр. / КНУТКіТ імені І. К. Карпенка-Карого*. — К., 2011. — Вип. 9. — С. 244–253.
10. *Мусяєнко О.* Дискурс українського авангарду на шпальтах часопису «Кіно» [Текст] / О. С. Мусяєнко // *Наук. вісн. КНУТКіТ імені І. К. Карпенка-Карого / КНУТКіТ ім. І. К. Карпенка-Карого*. — К., 2014. — Вип. 15. — С. 173–184.
11. *Мусяєнко О.* Інтерв'ю про творчу і кінопедагогічну діяльність, 18 вересня 2013 р. [Аудіо-запис] / О. С. Мусяєнко. — Приватний архів автора.
12. *Мусяєнко О.* Кінематограф Юрія Іллєнка : всі барви світу [Текст] / Оксана Мусяєнко // *Культура і життя*. — 2006. — 13 вер.
13. *Мусяєнко О.* Кіно і міфи тоталітарного суспільства [Текст] / О. С. Мусяєнко // *Зміна пара-*

дигми : зб. наук. пр. : [у 2 ч.] / КДІТМ імені І. К. Карпенка-Карого ; [упоряд. Мусянко О. С.]. — К. : КДІТМ, 1996. — Ч. 2. — С. 4–18.

14. Мусянко О. Кіноосвіта : пробл., здобутки, перспективи [Текст] / О. С. Мусянко // Мистецтво кіно : респ. міжвід. наук. зб. / КДІТМ імені І. К. Карпенка-Карого ; [редкол.: Б. С. Буряк (відп. ред.) та ін.]. — К. : Мистецтво, 1985. — Вип. 6. — С. 40–47.

15. Мусянко О. Кіноосвіта [Текст] / О. С. Мусянко // Енциклопедія Сучасної України / Ін-т енциклопед. дослідж. НАН України. — К. : Поліграфкнига, 2013. — Т. 13. — С. 199–200.

16. Мусянко О. Лицарський вибір Олега Ольжича [Текст] : [про документальний фільм «Олесь Ольжич: „Я камінь з Божої праці»». Авт. сценарію Л. Череватенко, реж. — А. Миккульський] / О. С. Мусянко // Культура і життя. — 1997. — 11 черв.

17. Мусянко О. Майстер і його учень [Текст] : [про А. Народицького та Ю. Гальперина] / О. С. Мусянко // Наук. вісн. КНУТКіТ імені І. К. Карпенка-Карого : зб. наук. пр. / КНУТКіТ ім. І. К. Карпенка-Карого. — К., 2012. — Вип. 11. — С. 178–187.

18. Мусянко О. Носій глибинної національної сутності [Текст] : [Рецензія на книгу Анджее Вайди «Кіно і решта світу»] / О. С. Мусянко // Культура і життя. — 2005. — 24 черв.

19. Мусянко О. Опанувати розмаїття жанрів про телевізійне кіно [Текст] / О. С. Мусянко // Культура і життя. — 1977. — 24 лют.

20. Мусянко О. Під «градусом» нових зустрічей : у Києві відбувся Другий тиждень європейського кіно [Текст] / О. С. Мусянко // Культура і життя. — 1995. — 2 серп.

21. Мусянко О. Пітерська марка : екран близького зарубіжжя [Текст] / О. С. Мусянко // Культура і життя. — 1996. — 29 трав.

22. Мусянко О. Польський погляд [Текст] / О. С. Мусянко // Культура і життя. — 2007. — 20 черв.

23. Мусянко О. «Пролог» до майбутнього українського кіно [Текст] : [про фестиваль студентських фільмів] / О. С. Мусянко // Культура і життя. — 1998. — 14 січ.

24. Мусянко О. Ровесник століття [Текст] : [пам'яті режисера Л. Ф. Швачка] / О. С. Мусянко // Культура і життя. — 2001. — 3 лют.

25. Мусянко О. Секрет вічної молодості [Текст] : [до ювілею режисера Юрія Іллєнка] / О. С. Мусянко // Культура і життя. — 2007. — 27 черв.

26. Мусянко О. С. Новаторські течії у французькому кінематографі (друга половина ХХ століття) [Текст] : навч. посіб. / О. С. Мусянко ; КНУТКіТ імені І. К. Карпенка-Карого. — К. : Заповіт, 2005. — 116 с.

27. Мусянко О. С. «Нова хвиля» у французькому кінематографі: джерела, теорет. ґрунт, майстри [Текст] : навч. посіб. / О. С. Мусянко; [КДІТМ імені І. К. Карпенка-Карого]. — К. : Міністерство культури України, 1995. — 87 с.

28. Мусянко О. С. Образ захисника Вітчизни на екрані [Текст] / О. С. Мусянко ; Ін-т мистецтвознав., фольклору та етнографії ім. М. Т. Рильського АН УРСР. — К. : Наук. думка, 1975. — 116 с.

29. Мусянко О. Співуча ескадрилья: нотатки про фільм «В бій ідуть тільки старики» [Текст] / О. С. Мусянко // Культура і життя. — 1974. — 9 трав.

30. Мусянко О. Спроба концептуального осмислення історії кіно України. Сучасний погляд [Текст] / О. С. Мусянко // Сучасний стан українського мистецтвознавства та шляхи його подальшого розвитку : матеріали наук. конф. / АМУ ; [голов. ред. І. Д. Безгін]. — К. : Компас, 2000. — С. 121–122.

31. Мусянко О. С. Світло далеких зірок [Текст] : [зб.] / О. С. Мусянко, Н. Б. Мусянко, В. Р. Слободян. — К. : Мистецтво, 1995. — 192 с.: фотогр.

32. Мусянко О. С. Українське кіно : тексти і контекст [Текст] / О. С. Мусянко. — Вінниця : Глобус-Прес, 2009. — 432 с. : фотогр.

33. Мусянко О. С. У лабіринті ілюзій : міфи та реальність кінематографу Заходу : нариси [Текст] / О. С. Мусянко. — К. : Мистецтво, 1987. — 170 с. : 16 арк. іл.

34. Мусянко О. Телеекранізація. Яка вона? [Текст] / О. С. Мусянко // Культура і життя. — 1976. — 17 жовт.

35. Мусянко О. Фестиваль «Пролог» : враження, оцінки, підсумки [Текст] : [про фестиваль фільмів, створених студентами кінофакультету] / О. Мусянко, С. Кондратенко, О. Рутковський та ін. // Культура і життя. — 1990. — 11 листоп.

36. Мусянко О. Чи варто вчити дивитися кіно? [Текст] / О. С. Мусянко // Сучасні проблеми художньої освіти в Україні : зб. наук. пр. / ІПСМ АМУ. — К., 2008. — Вип. 4 : Медіаосвіта в Україні. Сучасний стан, проблеми розвитку. — С. 16–21.

37. Скуратівський В. Из нотаток про одну кінознавчу біографію [Текст] / В. Л. Скуратівський // Мусієнко Оксана Станіславівна : матеріали до біографії // [авт.-упоряд. Н. Б. Мусієнко]. — К. : Логос, 2014. — С. 6–10.

38. Тримбач С. Перечитуючи заново...: кінознавець Оксана Мусієнко відзначила ювілей [Текст] / С. Тримбач // День. — 2008. — 28 трав.

39. Федоров А. Ф. Медиапедагогі і теоретики медіакультури зарубіжних країн : енциклопедич. справ. / А. Ф. Федоров. — М. : Інформація для всіх, 2011. — 55 с.

40. Щовечора після роботи [Текст] : [обговорення фільму режисера С. Єршова студентами кінофакультету] / вела обговорення Оксана Мусієнко // Культура і життя. — 1974. — 27 черв.

41. Musijenko O. Tarkowski i idee «Filozofii bytu» [Text] / Oksana Musijenko ; tł. Marta Sałyga // Kwartalnik Filmowy : Rocznik XVII, (wiosna-lato 1995) / Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk. — Warszawa, 1995. — N. 9/10 (69/70). — S. 232–236, 315.

Анотація. Безручко О. В. До проблем української кінопедагогіки. З творчо-педагогічного досвіду О. С. Мусієнко. У цій статті досліджено творчу і кінопедагогічну діяльність видатного українського кінознавця та медіапедагога, професора, заслуженого діяча мистецтв України, члена-кореспондента Національної академії мистецтв України Оксани Станіславівни Мусієнко, яка більше двадцяти років очолювала кафедру кінознавства Інституту екранних мистецтв Київського національного університету театру, кіно і телебачення ім. І. К. Карпенко-Карого. Наведено список найголовніших публікацій О. С. Мусієнко у книжках, журналах і газетах в Україні та за кордоном; названо її найкращих учнів; проаналізовано внесок, зроблений О. С. Мусієнко в науку про кіно і в медіапедагогіку.

Ключові слова: Оксана Станіславівна Мусієнко, педагогіка екранних мистецтв, кінознавство, кінофакультет, кафедра кінознавства, професор.

Summary. Bezruchko O. V. Ukrainian Cinematography's Pedagogics. Oksana S. Moussienko's Artistic and Pedagogical methods. This article researches the artistic and pedagogical methods of Dr. Oksana S. Moussienko, a prominent Ukrainian cinematography teacher, Professor, Corresponding Member of the National Academy of Arts of Ukraine. More than twenty years Dr. Oksana S. Moussienko was a head of the Cinema Theory and History Department of the Screen Arts Institute of the Kyiv National I. K. Karpenko-Kary Theatre, Cinema and Television University. The article analyses a contribution by Dr. O. S. Moussienko to the cinema theory and cinematography's pedagogics. It underlines her the most important publications in books, magazines and newspapers both in Ukraine and abroad.

Keywords: Oksana S. Moussienko, pedagogics, cinematography, faculty of cinema, cinema theory and history department, professor.

Аннотация. Безручко А. В. К проблеме украинской кинопедагогической. Из творчески-педагогического опыта О. С. Мусиенко. В этой статье исследована творческая и кинопедагогическая деятельность выдающегося украинского киноведа, медиапедагога, кандидата искусствоведения, профессора, заслуженного деятеля искусств Украины, члена-корреспондента Национальной академии искусств Украины Оксаны Станиславовны Мусиенко, которая больше двадцати лет возглавляла кафедру киноведения Института экранных искусств Киевского национального университета театра, кино и телевидения им. И. К. Карпенко-Карого. Приведен список основных публикаций О. С. Мусиенко в книгах, журналах и газетах в Украине и за рубежом; названы лучшие ученики; проанализирован её вклад в науку о кино и в педагогику.

Ключевые слова: Оксана Станиславовна Мусиенко, педагогика экранных искусств, киноведение, кинофакультет, кафедра киноведения, профессор.